

Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi

Journal of Academic Language and Literature

[Cilt/Volume: 8, Sayı/Issue: 3, Aralık/December 2024]

Anıl ERSOY

<https://orcid.org/0000-0002-5778-8463>

Doktora Öğrencisi | Sorumlu Yazar

6759328@ogrenci.bilecik.edu.tr

Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi

<https://ror.org/00dzfx204>

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Erdem DÖNMEZ

<https://orcid.org/0000-0003-3354-2351>

Doç. Dr. | erdem.donmez@bilecik.edu.tr

Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi

<https://ror.org/00dzfx204>

İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi

Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

Cemil Cahit Cem'in Kanlı Vakalar

Koleksiyonu: Badik Hilmi Adlı Roman Serisine

Popüler Edebiyat Bağlamında Bir

Değerlendirme

*An Evaluation of Cemil Cahit Cem's Novel Series Named
Kanlı Vakalar Koleksiyonu: Badik Hilmi in the Context of
Popular Literature*

Araştırma Makalesi | Research Article

Geliş Tarihi | Date Received: 16.10.2024

Kabul Tarihi | Date Accepted: 13.12.2024

Yayın Tarihi | Date Published: 30.12.2024

Atıf | Citation

Ersoy, A. ve Dönmez, E. (2024). Cemil Cahit Cem'in Kanlı Vakalar Koleksiyonu: Badik Hilmi Adlı Roman Serisine Popüler Edebiyat Bağlamında Bir Değerlendirme. *Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi*, 8(3), 1185-1205.

<https://doi.org/10.34083/akaded.1568337>

Ersoy, A. & Dönmez, E. (2024). An Evaluation of Cemil Cahit Cem's Novel Series Named Kanlı Vakalar Koleksiyonu: Badik Hilmi in the Context of Popular Literature. *Journal of Academic Language and Literature*, 8(3), 1185-1205.

<https://doi.org/10.34083/akaded.1568337>

Makale Bilgisi | Article Information

Değerlendirme Review Reports	Çift Taraflı Kör Hakemlik (İki İç Hakem+İki Dış Hakem) Double-blind. (Two External Referees)
Etik Beyan Ethics Statement	Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde etik ilkelere uyulmuştur Ethical principles were followed during the preparation of this study
Etik Kurul Belgesi Ethics Committee Approval	Makale, Etik Kurul Belgesi gerektirmemektedir Article does not require an Ethics Committee Approval.
Katkı Oranı Beyanı Author Contributions	Yazarların çalışmadaki katkı oranları eşittir Author's contribution rates to the study are equal.
Etik Bildirim Complaints	adeddergi@gmail.com
Çıkar Çatışması Conflicts of Interest	Çıkar çatışması beyan edilmemiştir The Author(s) declare(s) that there is no conflict of interest
Benzerlik Taraması Similarity Checks	Yapıldı Yes - iThenticate
Telif Hakkı ve Lisans Copyright&License	Yazarlar, dergide yayımlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler. Bu çalışma Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası lisansı altında yayımlanır Authors publishing with the journal retain the copyright. This work is licensed under Attribution-NonCommercial 4.0 International

© Anıl ERSOY, Erdem DÖNMEZ | Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International

Öz

Sanayi Devrimi ve Aydınlanma hareketlerinin ardından hızla değişen yaşam koşulları, kent merkezli yeni bir kültürün oluşmasına sebep olur. Kültür, endüstriyel bir üretim sürecine girdikçe popülerleşir ve “popüler kültür” olarak adlandırılan yeni bir kültür doğar. Toplumun bütün kesimlerine hitap etmeyi amaçlayan popüler kültür, edebiyat alanında da etkili olur. Popüler edebiyat ürünleri estetik gaye yerine kâr amacı gütmeyi, okurun duygularına seslenmeyi ve bu yolla hoş vakit geçirmesini sağlamayı amaçlar. Popüler edebiyatın alt türlerinden biri olan polisiye edebiyat ise suç ve suçun akılcı bir yolla çözümüne odaklanır. Batı’da kentleşme nedeniyle suç oranı artar ve bunun edebiyattaki karşılığı popüler bir tür olan polisiye romanda daha mekanik çerçevede görülür. Bu tür romanlar Türk edebiyatında kendine özgü farklı bir yol izler. Erken dönem Türk polisiyesinin örneklerine genel olarak bakıldığında akıl karşısındaki konumu, olay ve karakter kurgusuyla Batı polisiyesinden ayrıldığı söylenebilir. Diğer taraftan bu romanlar özellikle yazıldığı dönemin sosyolojik, politik ve estetik dünyasına dair veriler sunar. Cemil Cahit’in 1928’de kaleme aldığı *Kanlı Vakalar Koleksiyonu* adlı roman serisi, Cumhuriyet döneminde yazılmasına karşın Osmanlı-Türk polisiyesinin bir devamı olarak okunabileceği gibi yazıldığı dönemin düşünce dünyasına ışık tutar. Bu çalışmada *Kanlı Vakalar Koleksiyonu*’nun barındırdığı polisiye unsurlar ve arka planda yatan sosyolojik, estetik verilerin incelenmesi amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yeni Türk edebiyatı, Popüler edebiyat, Polisiye roman, Cemil Cahit Cem, Kanlı Vakalar Koleksiyonu

Abstract

*Following the Industrial Revolution and the Enlightenment movements, rapidly changing living conditions led to the formation of a new city-centered culture. As culture entered an industrial production process, it became popular and a new culture called “popular culture” was born. Popular culture, which aimed to appeal to all segments of society, was also effective in the field of literature. Popular literary products aimed to pursue profit rather than aesthetic purposes, to appeal to the reader’s emotions and to ensure that they had a pleasant time in this way. Detective literature, one of the sub-genres of popular literature, focuses on crime and its rational solution. In the West, the crime rate increased due to urbanization and its literary counterpart is seen in a more mechanical framework in the popular genre of detective novels. These types of novels follow a different path in Turkish literature. When we look at the examples of early Turkish detective fiction in general, it can be said that it differs from Western detective fiction with its position against reason and its plot of events and characters. On the other hand, these novels provide data on the sociological, political and aesthetic world of the period in which they were written. The novel series titled *Kanlı Vakalar Koleksiyonu*, written by Cemil Cahit in 1928, can be read as a continuation of the Ottoman-Turkish detective novel, although it was written during the Republican period, and it also sheds light on the intellectual world of the period it was written in. This study aims to examine the detective elements contained in the *Kanlı Vakalar Koleksiyonu* and the sociological and aesthetic data underlying it.*

Keywords: New Turkish literature, Popular literature, Detective novel, Cemil Cahit Cem, Dime novel

Giriş

Popüler kültür 18. yüzyılda gerçekleşen Sanayi Devrimi ve hemen öncesindeki Aydınlanma hareketleriyle değişen yaşam koşullarından doğar.¹ Sanayileşme hareketleriyle kültürün endüstriyel bir üretim sürecine girmesi ve kültürel ürünlerin tüketilmek üzere üretilmeye başlaması popüler kültürün oluşmasına sebep olur. Kent yaşamının gelişmesiyle toplumsallıktan bireyselleşmeye doğru gidilen süreçte ortaya çıkan popüler kültür, estetik kültürle halk kültürü arasında konumlanır. İçerik olarak halk kültürünün motiflerini, şekil olarak modern teknikleri kullanan bu kültür, değer ve gelenekleri modern formüllerle yansıtır (Sağlık, 2010: s.108). Gelişmiş, sanayileşmiş toplumlarda endüstri aracılığıyla üretilen ve kısa sürede siliniveren popüler kültür, halkta görülen değişiklikler paralelinde sürekli yeniden üretilebilir (Fiske, 2021: s.286-288). Üretilen bu kültür toplumun bütün katmanlarına hitap edebilecek değerler, beğeniler yaratmayı amaçlar ve hızla yayılır (Cengiz, 2010: s.8). Popüler kültür ürünleri, estetik kültür tarafından üretilen ve sanatın başat hedef olduğu sanat eserlerinden ayrılır.

Popüler kültürün edebiyata yansması sonucunda ortaya çıkan popüler roman da estetik romana nazaran amacı, kurgusu, dili, yazımı ve dağıtımıyla farklı bir seyir izler. Popüler romanı tanımlamak ülkeden ülkeye farklılıklar göstermesi ve alt türlerinin fazla oluşu dolayısıyla güçtür. Şerife Doğan, popüler romanı “kitle yazını” olarak nitelendirdikten sonra bu türün Almancada “Trivialliteratur”, İngilizcede ve Fransızcada “popüler”, “endüstriyel” kavramlarıyla karşılandığını; Türkçede ise “eğlencelik, ucuz, değersiz, sanatsız, sıradan, sabun köpüğü, pembe dizi” olarak nitelendirildiğini belirtir (Doğan, 1995: s.1015). Şaban Sağlık ise popüler romanların “kötü romanlar”, “yığın edebiyatı”, “bayağı edebiyat”, “hafif edebiyat” gibi adlandırmalarla tanımlandığını ifade eder (Sağlık, 2010: s.119). Popüler romanların Avrupa’da ortaya çıkmasında sanayileşmenin matbaacılık faaliyetlerini yaygınlaştırması veya kitap ticaretinin başlaması önem taşır. Matbaaların fikirleri yaymak dışında para kazanma endişesiyle hareket etmeleri, tüketici sınıfında konumlanan okur kitlesinin standartlarına uygun kitap basmalarını gerektirir. Aynı yıllarda gazetelerin önem kazanmasıyla kitle okur yazarlığının yayılması ve gazeteye uygun bir dille yazılan casus romanları, westernler, kadınlara yönelik duygusal romanlar ve dedektiflik öyküleri gibi yeni edebî türlerin ortaya çıkması popüler edebiyatın gelişimine katkı sunar (Cebeci, 2020: s.258-259). Popüler romanlar çağın zaman algısına uygun olma endişesini taşır. Tocqueville’in ifade ettiğine göre modern kapitalist demokrasilerde üstün sanata ortam bulunmaz, insanların buna vakti ve tahammülü yoktur. İnsanlar sıkıcı işlerden sonra boş zamanlarında heyecan arar. Böyle bir okur kitlesi

¹ Leo Löwenthal popüler kültürün 16. ve 17. yüzyıllarda Montaigne ve Pascal’ın birbirinde farklı görüşleriyle başladığını ifade eder. Montaigne, feodalite sonrası toplumunda bireyin dönemin yaşamında duyduğu baskılardan dolayı yalnızlaştığını ve bu yalnızlık duygusundan “kaçma”, başka bir şeylerle “oyalanma” ihtiyacı hissettiğini söyler. Sanatlar bu noktada insanların kaçış ihtiyacını karşılayacak gereçler olarak görünür. Pascal ise eğlencenin ve kalabalığın dikkat dağıtıcılığından uzak durmayı tercih eder. İnsanların kaçma ihtiyacını göz ardı etmese de bunu yalnız kalarak, kendilerini ve iç dünyalarını düşünerek gerçekleştirmeleri gerektiğini düşünür (Löwenthal, 2020: 29-30).

“güçlü duygular, şaşırtıcı pasajlar, onları uyandıracak ve adeta şiddetle konunun ortasına daldırarak kadar parlak hakikatler ya da hatalar” ister. Bu nedenle modern toplumlarda popüler kültür başarılı olur (akt. Löwenthal, 2020: s.80). Şaban Sağlık da popüler romanların okurlara beyaz ve pembe dünyalar sunarak onları hayal dünyasına soktuğunu ve bu yönüyle “kaçış edebiyatı” olarak nitelendirilebileceğini belirtir (Sağlık, 2010: s.115). Veli Uğur ise popüler eserlerin dünyadaki sorunları doğrudan konu edinip bunlara çözüm aramadıklarını; okurlara gerçek dünyanın sorunlarından kaçacakları ve duygusal bir tatmin yaşayacakları bağımsız dünyalar çizdiklerini ifade eder. Bununla birlikte popüler romanın gerçekte hiç bağlantısı yokmuş gibi algılanmamalıdır çünkü bu romanlar gerçekte dolaylı yoldan bir bağ kurar (Uğur, 2011: s.420). Bu bağlamda sosyal ve politik sorunları estetik araçlarla yansıtan popüler edebiyatın sosyolojik, politik ve estetik açılarından ele alınması gereken kapsamlı bir olgu olarak düşünülebilir (Cebeci, 2020: s.254). Bu türün kapsamlı bir tanımlamasını yapan Şaban Sağlık’a göre popüler roman;

“yazarı açısından estetik bir gaye güdülmeksizin kaleme alınan; yazılıp yayımlanmasında başta ticari kaygı olmak üzere, sanat dışı sebepler bulunan; okurun fikrinden çok duygu ve heyecanlarını harekete geçirmeyi hedefleyen; çok sayıda okura ulaşan; kolay anlaşılıp rahat çözümlenen; okurda belli bir seviye aramayan; klişeleşmiş, basmakalıp bir yapı arz eden; birçoğu filme alınarak -okur dışında- sinema ve televizyonda çok sayıda izleyiciye ulaşan vs. nitelikte romanlar”dır (Sağlık, 2010: s.120).

Popüler romanlarda olay örgüsü formüllü bir yapıyla kurulur. Bu nedenle popüler romanlar “formül edebiyatı” şeklinde adlandırılır (Cebeci, 2020: s.75-76). Basmakalıp tipler ve olaylar bu romanlarda sıkça kullanılarak okurun aşına olduğu bir atmosfer yaratılır (Uğur, 2011: s.420). Şerife Doğan, popüler edebiyat ürünlerinin düşünce yerine duyguyu, orijinallik yerine klişeleşmeyi öne çıkardığını, bu ürünlerde kâr ve propaganda amacı güdüldüğünü ifade eder (Doğan, 1995: s.1016). Popüler romanlarda çığırkan adlar, merak uyandıran başlıklar öne çıkar. Böylece okurun ilgisi esere çekilir. (Uygur, 2021: s.90-92). Popüler edebiyat, kendi içerisinde farklı konu ve temaların işlenmesine göre aşk romanları, toplumsal romanlar, tarihi romanlar, macera romanları olarak dört genel kategoriye ayrılır² Polisiye, casusluk, korku ve mizah gibi türler bu kategorilerin alt başlığı olarak değerlendirilebilir. Popüler edebiyatın bir alt dalı olan polisiye romanların da kendine özgü birtakım kuralları vardır.

² Şaban Sağlık, popüler romanı “Aşk Romanları”, “Polisiye Romanlar”, “Casusluk Romanları”, “Tarihi Romanlar”, “Toplumsal-Acıklı Romanlar”, “Heyecan, Macera ve Gerilim Romanları (Bu tür kendi içinde diziler ve seriler olarak ayrılır. Diziler arasında Mavi Boncuk dizisi, Beyaz dizi, Pembe dizi, Mor dizi, Kara dizi, Kırmızı dizi, Romantik dizi alt türleri vardır)”, “Mizahi Romanlar”, “İdeolojik Romanlar (Bu tür 1.Politik edebiyat (siyasal sol romanlar), 2.İslami edebiyat (romanlar), 3.Göçmen edebiyatı romanları, 4.Kadın Edebiyatı (romanları) olarak ayrılır)”, “Fotoromanlar ve Çizgiromanlar” olmak üzere tasnif eder (Sağlık, 2010: 135-156).

1. Popüler Edebiyatın Bir Alt Türü Olarak Polisiye Roman

Popüler romanın başlıca türlerinden biri olan polisiye roman, kapitalist üretim ilişkilerinin yaşam bulduğu kent merkezinde üretilir. Kentin zamanla kalabalıklaşması neticesinde suçun yükselişe geçmesi polisiyenin popülerliğini artırır. Suçun basına yansımaları toplumun suça ve suç haberlerine gösterdiği ilgi gazetelerde polisiye vakaların yer bulmasına sebep olur. Yazarlar da çektikleri mali güçlüklerden, daha geniş bir izleyici kitlesi arayışından ve tefrika romanın yükselişe geçmesinden dolayı merkezine suçu ve suçun çözümünü alan polisiye roman tefrikalarına başlar (Mandel, 1996: s.25). Modern polisiye romanın ilk örneği olan *Morgue Sokağı Cinayetleri*, 1841 yılında Amerika'da Edgar Allan Poe tarafından kaleme alınır (Üyepazarcı, 2008: s.41). Polisiye romanlar kendi içerisinde casus romanı, dedektif romanı, cinayet romanı, katil kim romanı, gerilim romanı, heyecan romanı, kara roman, hard boiled, suç romanı gibi pek çok alt türe ayrılır.³ Formüllü bir yapıya dayanan polisiye romanların kurgusu, olay örgüsü, kahramanları, işlenen suçlar, kullanılan araç ve gereçler arasında bir ortaklık kurulabilir. Polisiye romanlarda öne çıkan niteliklerinden ilki “muamma”dır. Suç ve muamma polisiye romanın iki temel unsurudur (Üyepazarcı, 2008: s.37). Suçun niteliği ile muammanın derinliği polisiye romanda büyük önem taşır. Nitekim polisiye romanlar bir anlatıdan çok entelektüel bir bulmacadır (Şahin, 2017: s.13). Polisiye romanlarda mutlaka bir cinayet işlenir ve ölüm önemli bir yer tutar. Romanlarda ölüme üzülme yerine bu ölümün nasıl ve neden gerçekleştiği merak edilir. Ölüm soruşturulması gereken bir nesneye dönüşür ve “şeyleşir” (Mandel, 1996: s.61). Türk edebiyatında polisiye romanın seyrine bakıldığında yukarıda sayılan özellikler açısından birtakım farklılıklar olduğu göze çarpar.

1.1.Osmanlı-Türk Polisiyesi

Polisiye türünün Türk edebiyatına dahil olması Osmanlı dönemine denk düşer. Türk polisiyesi, Osmanlı'dan günümüze kadarki serüveninde kendine özgü bazı özellikler gösterir. Türk edebiyatında roman türünün ilk örneklerinin görülmeye başladığı dönemde, 1884 yılında Ahmet Mithat Efendi'nin kaleme aldığı *Esrâr-ı Cinayât* Türk edebiyatının ilk telif polisiye romanıdır (Üyepazarcı, 2008: s.133). Tanzimat döneminde Mithat Efendi ve sonraki yıllarda Fazlı Necip'in romanlarıyla kendini gösteren Osmanlı-Türk polisiyesi bir yandan da II. Abdülhamid'in polisiye merakıyla gelişir. Saltanat yıllarında kurduğu hafife teşkilatıyla adından söz ettiren Padişah, aynı zamanda telif polisiye romanları kurgu ve karakter seçimi noktasında etkiler. Sarayındaki mütercimlere beş-altı bin kadar polisiye roman çevirtirmesi de bu tür açısından önemlidir. Fakat bu çevirileri ya II. Abdülhamid'in kendisi okur ya sarayın serhafiyesinin okumasına izin verir (Bayraktar, 1998: s.83) ya da gece uyumak için hazırlandıktan sonra yatak odasındaki paravanın arkasında hazır bulunan görevliye okumasını emreder (Koçu, 1958: s.96). Bu da ortaya konan eserlerin sarayla sınırlı

³ Tzvetan Todorov polisiye romanı “Kimyaptı (Whodunit)”, “Heyecan (Thriller)” ve “Gerilim (Suspense)” olmak üzere üç alt türe ayırır (akt. Şahin, 2017: s.2).

kalmasına sebep olur. 1908’de II. Meşrutiyet’in ilanı ve sonrasında II. Abdülhamid’in tahttan indirilmesini takip eden yıllarda basın özgürlüğünün yaygınlaşmasıyla polisiye roman sayısında da patlama yaşanır (Şahin, 2011: s.9). Bu romanların çoğu “dime novels” ya da “onparalık öyküleri” denilen tarzda yazılır. Onparalık öyküler genellikle küçük hacimli dergilerde yayımlanan, genç ve az eğitilmiş okuyucular arasında ilgi gören, korku ve şiddet ögesinin eksik olmadığı, iyi ile kötünün mücadelesini işleyen eserlerdir (Üyepazarcı, 2008: s.102-103). Osmanlı-Türk polisiyesinin kendine özgü nitelikleri arasında romanların doğrudan olayla başlaması, kahramanların romanın başında okura tanıtılması, suçun çözümünde alet kullanmak yerine başkalarından yardım alınması, olay örgüsünde kılık değiştirme, hipnoz, manyetizma ve olağanüstülüklerle rastlanması, romanların hikâye ardı hikâye şeklinde kaleme alınmaları sayılabilir (Şahin, 2017: s.93- 124). Bu özellikler Osmanlı polisiyesinin karakteristik özellikleri olarak değerlendirilebilir ve aynı zamanda Türk polisiyesinin Batı polisiyesinden ayrıldığı noktaları temsil eder.

Osmanlı-Türk polisiyesiyle Batı polisiyesi arasında görülen ayrılıkların temelinde polisiyenin Batı’da kendine ait bir köke ve dinamizme sahip olması; gelişen kent yaşamı ve mülkiyet bilinci neticesinde bireyin ortaya çıkması yatar. Oysa Osmanlı toplumunda birey henüz oluşamaz. Batıdaki kapitalist bir anlayış yerine Osmanlı’da servete dayalı ve sanayi hareketleri kısıtlı bir ekonomik yaşam sürer. Bilimsel düşünce ve ilerlemeye dayanan Batı polisiyesine karşın Osmanlı’da suçu araştıran karaktere bilimsel düşünce adına bir görev yüklenmez. Türk polisiyesinde suçlunun karşısına her zaman emniyet teşkilatından bir polis çıkar. Bu polisler üstün özelliklere sahip, başarılı, vatansever, paraya ve güce zaafı olmayan, birkaç dil bilen, yurt dışında okuyan ve varlıklı ailelerden gelen kişilerdir (Çelik, t.y.: s.63-68). Tüm bu özellikler Osmanlı-Türk polisiyesinin kendine özgü bir yapıda geliştiğini gösterir. *Esrâr-ı Cinâyât* ile başlayan Osmanlı-Türk polisiyesinin yolculuğu Cumhuriyet’in ilanının ardından 1928 yılında Latin alfabesine geçilene kadar benzer özelliklerle devam eder. Bu tarihten sonra da polisiye türünde tedrici bir değişim gözlenir. Yazılan romanlarda hâlâ Osmanlı polisiyesinin niteliklerine rastlanır. Cemil Cahit Cem’in 1928’de yayımlanan *Kanlı Vakalar Koleksiyonu* adlı roman serisi bu düşüncelyi doğrulayacak niteliktedir.

2. Kanlı Vakalar Koleksiyonu: Badik Hilmi Serisi

Cemil Cahit Cem’in⁴ henüz 19 yaşındayken kendi adıyla kaleme aldığı polisiye romanlardan oluşan *Kanlı Vakalar Koleksiyonu: Badik Hilmi* serisi, 1928 yılında Cemiyet Kitaphanesi tarafından Orhaniye Matbaası’nda Arap harfleriyle basılır. Latin harflerine geçişin hemen öncesinde yayımlanan bu seri Osmanlı-Türk polisiyesinin özelliklerinin Cumhuriyet’in ilk yıllarında da devam ettiğini gösterir. Serideki romanların girişinde bulunan tanıtım yazısında; “Badik Hilmi İsmindeki Fevkalbeşer Mahlukun Akıllara Hayret ve Dehşet Veren Sergüzeştleridir” notuyla okuyucunun dikkati çekilir. Seri *Kızıl Hortlaklar, Sahte Hafiyeciler*,

⁴ 1909’da doğar. İstanbul Erkek Lisesi’nde ve Üniversitesi’nde öğrenim görür. Türkiye Yayınevi’nde başlayan iş yaşamında *Yıldız* adlı sinema dergisi ve *Hafta* adlı magazin dergisinde yöneticilik, *Havadis* gazetesinde yazarı işleri müdürlüğü ve değişik gazetelerde fıkra yazarlığı yapar. Çok sayıda çocuk kitabı, çocuk oyunları, macera romanları, polisiye romanlar yazar ve çeviriler yapar. 1944 yılında *Resimli Pazar* dergisini çıkarır. 1958’de vefat eder (Bozkaya, 2020).

Canlı İskelet, Hile İçinde Hile, Korkunç Hırsız, Ölüm Evi, Korkunç İntikam, Mezar Kaçkını, Caniler Arasında, Badik Hilmi Yakalanıyor adlı on kitaptan oluşur. Buradaki yedi roman 2020 yılında Ötüken Neşriyat tarafından “Geçmişten Günümüze Polisiye” adlı koleksiyonun bir parçası olarak yayımlanır. Bununla birlikte *Ölüm Evi, Korkunç İntikam, Mezar Kaçkını* adlı romanlar bulunamaz.⁵

Kanlı Vakalar Koleksiyonu hem muhteva hem şekil özellikleri bakımından popüler edebiyatın özelliklerini barındırır. Popüler romanların çoğu önce tefrika halinde gazetelerde yayımlanır, ardından kitap haline getirilir. Bu romanlar seri ya da dizi şeklinde, aynı tema ve motifleri işleyen birbirinin devamı halinde yayımlanır (Gürbüz & Akın, 2020: s.6). *Kanlı Vakalar Koleksiyonu*'nu oluşturan romanlar da seri halinde kitap olarak neşredilir. Romanlarda İstanbul'un azılı suç çetelerinden birinin lideri olan Badik Hilmi ile polis komiseri Ali Şevket'in arasında geçen maceralar işlenir. Bu haliyle *Kanlı Vakalar Koleksiyonu*'nu aynı romanın farklı bölümleri gibi değerlendirmek mümkündür. Romanlara yapısal açıdan yaklaşıldığında suçun faili olan Badik Hilmi'nin daima bir adım önde olduğu, planladığı soygunları bir şekilde gerçekleştirdiği, Ali Şevket'in ise onu durdurmaya çalıştığı görülür. Bu durumda *Kanlı Vakalar Koleksiyonu*'nda formüllü bir yapının kullanıldığı söylenebilir. Nitekim formüllü bir yapıya dayanan popüler romanlarda önce suç işlenir, sonra sıra dışı yetenekleri olan zeki dedektif ya da polis araştırma yapar ve suçluyu ortaya çıkarır. Basmakalıp tipler ve olaylar sıkça kullanılarak okurun aşına olduğu bir atmosfer yaratılır (Uğur, 2011: s.419-420). Popüler romanların formüllü bir yapı üzerine inşa edilmesi popüler roman yazarlarının kısa bir sürede pek çok roman yazmasına olanak sağlar (Dönmez, 2023: s.41). Cemil Cahit'in gerek *Kanlı Vakalar Koleksiyonu*'ndaki romanları gerekse diğer roman serilerini arka arkaya ve kısa bir sürede yazması da popüler edebiyatın bu özelliğine bağlanabilir. Seriyeye isim olarak seçilen *Kanlı Vakalar Koleksiyonu* ve romanlara koyulan isimlerle okurun dikkati çekilmeye çalışılır. Aslında *Kanlı Vakalar Koleksiyonu*'nda kanlı bir vaka yoktur. Badik Hilmi'nin cinayet işlediği görülmez. Hatta bir yerde kandan hoşlanmadığını bile söyler (Cem, 2020: s.24). Seride suç olarak değerlendirilebilecek beş ayrı hırsızlık olayına yer verilir. İsimlendirmedeki bu çelişki ve abartı popüler romanın hedefleriyle ilgilidir. Popüler romanlarda okurun, romanın kapağına bakarak bir beklentiye girmesi öngörülür. Bu nedenle popüler roman yayıncıları roman kapaklarına ticari bir kaygı güderek önem verirler. Merak uyandırıcı, çağrışım gücü yüksek olan ilginç adlar da dikkat çekici bir punto ile kapağa yazılır (Sağlık, 2010: s.118). Böylece okurun ilgisi kitaba çekilir ve onu hızla alıp tüketmesi beklenir. Bu ilginin bir yanını da romanların kapaklarına çizilen resimler oluşturur. Eser adı ve kapak resmi içerikle bir bağ kuracak mahiyette seçilir. Böylece okuyucu romanı okumadan önce konusu hakkında az çok tahminde bulunabilir (Gürbüz & Akın, 2020: s.6). *Kanlı Vakalar Koleksiyonu*'nda kapak tasarımı açısından bir çeşitlilik görülmez. Serideki her romanda yalnız Badik Hilmi'nin sağ profilden başı resmedilir. Bu resimde Badik Hilmi'nin kemerli burnu, İtalyan

⁵ Erol Üyepazarcı buradaki romanların Cemiyet Kütüphanesinin çıkardığı *Yıldırım Cemal-Yerebatan Faciası* adlı kitabın arka sayfasındaki “Cemiyet Kütüphanesinde Mevcut Kitaplardan Bazıları” başlığıyla verilen tanıtımda geçtiğine ancak tüm romanların bulunamadığına değinir (Üyepazarcı, 2008: 502).

kasketini andıran ve üzerinde kurukafa sembolü olan puantiyeli şapkası öne çıkar. Kapakların her ne kadar romanların içeriği ile ilgili ipuçları vermese de okurun ilgisini çekmeyi hedeflediği açıktır.

Kanlı Vakalar Koleksiyonu, popüler edebiyatın bir kolu olan polisiye türünde yazılan roman serisidir. Romanlarda işlenen olay örgüsü okura eğlenceli vakit geçirme imkânı sağladığı gibi arka planda yatan mesajlarla da incelenmeye değer veriler sunar. Her ne kadar Cumhuriyet'in ilanından sonra yayımlansa da *Kanlı Vakalar Koleksiyonu*'nun genel anlamda Osmanlı-Türk polisiyesinin özelliklerini sürdürdüğü söylenebilir. Kılık değiştirmenin başat öge olduğu romanlarda olağanüstülüklerle, tesadüflere, hipnotize etme gibi yöntemlere sıkça başvurulduğu görülür.⁶ Akıl ve analitik zekânın yerine duygu ve sezgilerin öne çıktığı bu romanlar Batı polisiyesinden ayrılırken seçilen mekânlar, karakter kurgusu, dil tercihi ve tekniği algılayış biçimiyle de Osmanlı polisiyesine yaklaşır.

2.1. Kılık Değiştirme

Kanlı Vakalar Koleksiyonu'ndaki romanlarda kılık değiştirme önemli bir yer tutar. Romanların hepsinde kılık değiştirme hadisesi yaşanır. Kılık değiştirme, Türk edebiyatında masal, halk hikâyesi, efsane ve destan gibi edebî türlerde sıklıkla kullanılan bir motiftir. Bu motif, yalnız halk edebiyatının anlatı formlarıyla sınırlı kalmaz; Batılılaşmayla gelişen Türk edebiyatında da sıkça kullanılır. Kılık değiştirme, anlatıya gerçeküstülük katar (Önal, 2022: s.2). Yüzyıllardır kullanılan bu motif okurun esere yabancılaşma çekmesinin önüne geçtiği gibi yarattığı olağanüstülükle de okurun ilgisini esere çeker. Osmanlı-Türk polisiyesinde kılık değiştirme olağanüstülük yaratmanın dışında suç ya da suçu araştırmada en çok kullanılan yöntemdir. Bu yöntem polisiye anlatılarda hem kahramanın hareket kabiliyetini artırır hem de kahramanın birden çok kılık değiştirme eylemine girişmesi anlatıdaki merak unsurunun gelişmesini sağlar (Şahin, 2017: s.93- 124). Serinin ilk romanı olan *Kızıl Hortlaklar*'ın açılış sahnesinde Badik Hilmi ve çete üyeleri soyacakları yalıya girip yalı sakinlerini korkutmayı ve hedeflerindeki hazineyi ele geçirmeyi düşünerek hayalet kılığına girer. Badik Hilmi'nin Hayırsızada'daki mekânı kılık değiştirmeye yarayan "acayip aletler, perukalar, takma sakal bıyıklar"la doludur. *Kızıl Hortlaklar*'da polis komiseri Ali Şevket'in Badik Hilmi ve çetesinin hortlak kılığına girdiğini hiçbir delile dayanmadan tahmin etmesi romanın inandırıcılığa zarar verir. Ali Şevket'in kendisi de çetenin arasına sızmak için hortlak kılığına girer. Böylece

⁶ Seval Şahin'in Osmanlı-Türk polisiyesinin 1884-1928 yılları arasındaki seyrini ortaya koyduğu *Cinai Meseleler* adlı çalışmasında Osmanlı-Türk polisiyesinin genel özellikleri kısaca şöyle belirlenmiştir: Romanlar doğrudan oluş hâlindeki bir olaya odaklanarak okurun atmosfere girmesi sağlanır. Kahramanlar romanın başında anlatıcı tarafından okura tanıtılır. Gizem ve muamma öne çıkar. Kahramanlar suçun çözümünde birtakım aletler kullanmak yerine başkalarından yardım almayı tercih eder. Mektup, not, parola, şifre, alet, ilaç, hipnoz ve manyetizmadan faydalanılır. Suçlu, toplumdaki dışlanarak toplum tarafından cezalandırılabilir. Suçu araştıranın ölümüne, suçluların ölü ele geçirilmesine ya da intihar olayına sık rastlanmaz. Asıl amaç cinayet olmasa da hırsızlık sırasında cinayet gerçekleşebilir. Genelde hırsızlardan seçilen suçlular aynı zamanda örgütlü suç işleyen çete liderleridir. Bu romanlarda kılık değiştirmeye, olağanüstülüklerle ve tesadüflere sıklıkla rastlanır. Romanlar hikâye ardı hikâye şeklinde ilerler. (Şahin, 2017: s.93- 124).

suç işlemeye yarayan kılık değiştirmenin suçun çözümünde de aracı kılındığı görülür. Fakat bu sefer de Badik Hilmi, Ali Şevket'in kılık değiştirmesini okura hiçbir dayanak sunulmamasına rağmen anlayıverir ve onun gerçek kimliğini açığa çıkarır. *Sahte Hafiy*e romanında Badik Hilmi polis tarafından tevkif edilir fakat dışarıda polis kılığına girmiş şekilde bekleyen adamı Ethem'e bir not yazarak yapması gerekenleri bildirir. Badik Hilmi bir yolunu bulup Ali Şevket'i bayıltır ve onun sesini taklit ederek Ethem'i odaya çağırır. Ethem'in getirdiği malzemelerle Ali Şevket'in kılığına girerek emniyetten kaçır. *Canlı İskelet* romanında Badik Hilmi'nin birkaç farklı kılığa girdiği görülür. Mısır'ın önde gelenlerinden Kallavi Paşa'nın konağında geçen romanda Badik Hilmi önce duvardaki tabloda bulunan iskeletin kılığına girip Paşa'nın kızını kaçıtır, sonra da köşkün Rum hizmetçi Yorgi'nin kılığında Ali Şevket'i kandırır. Ali Şevket'in kızını kaçırdığı odada bir yeraltı geçidi keşfetmesi ve Yorgi'yle birlikte geçide girmesiyle Badik Hilmi kimliğini açık ederek Ali Şevket'i etkisiz hale getirir ve onun kılığına girer. Paşa'nın kızı Nermin'i de Yorgi'nin kılığında sokar ve tek çıkışı olan bu mahzenden kaçır. *Hile İçinde Hile*'de Ali Şevket, Badik Hilmi'yi yakalamak için muavini Kemal'i kadın kılığında sokar⁷ ve bir çift gibi olay yerine giderler. Fakat Badik Hilmi'nin soygununa engel olamaz. Bu romanda dikkati çeken Ali Şevket'in artık Badik Hilmi'nin kılık değiştirmelerine karşı daha da duyarlı olmaya başlamasıdır. *Canlı İskelet*'teki şüphelenmeleri bu romanda Badik Hilmi'nin kılığını açığa çıkarma girişimlerine dönüşür. Burada bir çelişkiden söz edilebilir. *Kızıl Hortlaklar*'da suçlunun hortlak kılığında girdiğini hiçbir delile dayanmadan çözen Ali Şevket, serinin sonraki romanlarında gözlem yaparak, karşısındakinin Badik Hilmi'ye olan benzerliğini ölçüp biçerek kılık değiştirme hadisesini açığa çıkarmaya çalışır.

Kılık değiştirmenin faydalarından biri, suçluyu ya da araştıranı kolay yoldan sonuca ulaştırmasıdır. *Caniler Arasında* romanında Badik Hilmi ve Ali Şevket İstanbul'a dadanan caniler çetesini alt etmek için kılık değiştirir. Zengin mösyöler kılığında girip çetenin gizlendiği yeri öğrenir ve çeteyi çökertirler. Böylece kılık değiştirme kolay yoldan çözüm üretmek için kullanılmış olur. Serinin son romanı *Badik Hilmi Yakalanıyor*'da Hilmi tutuklanıp nezarete atılır. Sonraki akşam Badik Hilmi'yi görmeye giden Ali Şevket, adamların sayısı tam da olsa Badik Hilmi'yi göremez. Yazar burada araya girip Badik Hilmi'nin kaçmadığını söyler ama "çehresi" ortada yoktur. Bu da akıllara Badik Hilmi'nin de değiştirilmiş bir kılık olabileceğini ya da yeniden bir kılık değiştirme numarasına başvurduğunu getirir. Nitekim *Korkunç Hırsız* romanında Badik Hilmi kendisini yakalamayı bekleyen polisleri atlattıktan sonra "birini kendi kıyafetime soktum, onu kovalayıp duruyorlar" der. Muammanın çözülemeyişi, suçlunun sürekli kılık değiştirmesinin yarattığı belirsizliğin okuru şüpheye sevk etmesi *Kanlı Vakalar Koleksiyonu*'nun inandırıcılığına gölge düşürür.

Romanlarda kılık değiştirme olay örgüsünün akışını değiştirmede, karakterin kendini, düşüncelerini ya da sosyal statüsünü gizlemede bir araç olarak kullanılır (Önal, 2022: s.8).

⁷ İlk Osmanlı-Türk polisiye romanı *Esrâr-ı Cinâyât*'ta Osman Sabri Efendi, yardımcısı Necmi'yi kadın kılığında sokar. Bu kılık değiştirme hadisesi *Esrâr-ı Cinâyât*'tan beri romanlarda görülür. Her iki romanda da kadın kılığı hem suçludan gizlenmek hem de suçu araştırmak için kullanılır.

Kanlı Vakalar Koleksiyonu'nda da benzer amaç doğrultusunda bu yöntem kullanılır. Bir yerden sonra okur, Ali Şevket'in yanına yabancı birisi geldiğinde bu kişinin kılığını değiştiren Badik Hilmi'den başkası olmadığını çözer. Bu durum polisiye türünün gizem yaratma yanını zedeler. Suçu araştıran konumunda olan Ali Şevket'in gerçeği açığa çıkarmada pasif kalışı da kurgu kalitesine zarar verir. Bu noktadan sonra kılık değiştirme ne çözüme giden kısa yol ne de karakterin kimliğini gizlemede bir araçtır; yalnızca okurda komiklik duygusu uyandıran bir unsurdur. Bununla birlikte kılık değiştirmenin bu denli yoğun kullanılarak kurguyu gerçeklikten uzaklaştırması Türk polisiyesini Batı polisiyesinden ayırır ve kendine özgü bir karakter çizmesine yol açar.

2.2. Akıldışılık ve Olağanüstülük

Osmanlı-Türk polisiyesinde analitik zekânın yerini tesadüflere bıraktığı, olağanüstülüğün, hipnoz ve manyetizmanın eylemlerin gerçekleşmesinde etkili olduğu söylenebilir. *Kanlı Vakalar Koleksiyonu*'nda da hipnoz, tesadüf ve tahmin ederek olayı çözme girişimlerine rastlanır. Hipnoz, kahramanların zor durumda kaldığında ya da amaçlarını gerçekleştirmede başvurduğu etkili bir silahtır (Şahin, 2017: s.114). Bu durum Osmanlı-Türk polisiyesini Batı polisiyesinden ayırır. Batı'da Aydınlanma düşüncesi kiliseye ve din kurumuna karşı bir yükseliş olarak geliştiğinden akıl, Tanrısal iradeye karşı bir silah olarak kullanılır (Daşcıoğlu, 2014: s.18). Bu düşünceyle ortaya çıkan yeni insan, kendine yeterli olan ve ilahi yasalara ihtiyaç duymayan bir varlıktır (Dönmez, 2022: s.77). Batı polisiyesinde bireyin akıl aracılığıyla olayları çözüme kavuşturması, tek güvencesinin kendi akli olması bu düşüncenin bir neticesidir. Oysa Türk polisiyesindeki hipnoz benzeri uygulamalar her ne kadar büyü gibi inançlara kıyasla bilimsel bir yöntem olarak düşünülse de bireyin aklını ortadan kaldırır. Türk edebiyatında bireyin akla karşı bu tutumu muhafazakârlık kavramıyla açıklanabilir. Muhafazakâr düşüncede akıl tek başına bir anlam ifade etmez; o ancak diğer değerlerle birlikte kıymetlidir (Dönmez, 2022: s.78-79). Aydınlanmanın geleneksel değerlere ve tecrübeye eleştirel yaklaşım aklı önceleme, muhafazakârların akli yadsınmasına sebep olur. Böylece Batı polisiyesi karşısında daha muhafazakâr bir gelişme gösteren Türk polisiyesi, türün ortaya çıkışındaki temel amaçlardan birine zıt bir süreçte gelişir. Romanlarda akıldışılık, olağanüstülük, tahmin ve tesadüfler ön plandadır.

Kanlı Vakalar Koleksiyonu serisinin ilk romanı *Kızıl Hortlaklar*'da Badik Hilmi soyguna gittikleri köşkteki Pertev'i hipnotize eder ve istediği bilgileri ondan alır. Burada Pertev'in akli aradan çekilir, adeta bir vecd halinde ve iradesi dışında suçlulara yardım eder. Badik Hilmi ve çetesi aynı zamanda biri beyaz üçü kırmızı dört hayalet yalaya musallat olmuş gibi bir olağanüstülük kurgusu yaratır. Bu kurguda da akıl ortadan kalkar. Daha doğrusu akıl, yaratılan olağanüstülük paralelinde çeteyi elde etmek istedikleri nesneye yaklaşmada aracı kılınır. Denilebilir ki Batı'da akıl çevresinde gelişen teknolojinin Osmanlı-Türk polisiyesinde olağanüstülük yaratmada bir araca dönüştürülmesi söz konusudur. Badik Hilmi ve çetesi ses yayan dinamolar ve ışık düzenekleriyle teknolojiyi kullanır ama bunu toplumun bilinçaltında yer etmiş olağanüstü bir varlık olan hayalet kılığına girmek için yapar. Teknolojik imkânlar akıl yerine sezgiyi harekete geçirmek için kullanılır. Oysa Batı

polisyesinde tam tersi bir durum söz konusudur; içinden çıkılmaz gibi görünen esrarlı bir cinayetin akılcı çözümü mantığa duyulan güveni ve inancı dile getirir (Moran, 1994: s.107). Bu yüzden akıl dışı olaylar, tesadüfler, rastlantılar polisiye romanlarda hoş karşılanmaz. Suçu araştıranın birtakım ipuçlarını bir araya getirerek, analitik zekayı kullanarak çözüme ulaşması beklenir (Uğur, 2011: s.420). Böyle bir yapının Osmanlı-Türk polisyesinde görüldüğünü söylemek güçtür. Ali Şevket akıl ve mantığı hakkıyla kullanamaz. Bir suç işlendiğinde bunu Badik Hilmi'nin yaptığını tahmin etmekle yetinir. Badik Hilmi'yi aradıkları sırada hem Ali Şevket hem muavini Kemal onu tesadüfen karşılarında bulur. Romanlarda gerek suçlular gerekse polisler bu tesadüfleri fırsata çevirmeye çalışır (Şahin, 2017: s.125) ve çoğunlukla başarılı olurlar.

Kanlı Vakalar Koleksiyonu'nda dönemin diğer bazı teknolojik gereçlerine de rastlanır. Ali Şevket'e yapılan ihbarlar çoğunlukla telefonla gelir. Polislerde Browning ve Nagant marka tabancalar vardır. Ali Şevket bir yerden parmak izi almak için birtakım tozlar; Badik Hilmi ise kılık değiştirmeye yarayan makyaj malzemeleri kullanır. Ayrıca yeraltından ulaşım sağlamak için kazıcı makinelerine başvurur. Tüm bunlara karşılık aklın ve teknoloji kullanımının Batıya kıyasla yeterli olduğunu söylemek güçtür ya da böyle bir durumun Osmanlı-Türk polisyesinde hedeflendiği söylenemez.

2.3.Ulus Bilinci

Kanlı Vakalar Koleksiyonu'ndaki romanlarda genç Cumhuriyet'in hedefleri doğrultusunda öne çıkan bir ulus bilincinden bahsedilebilir. Türkiye Cumhuriyeti, Osmanlı geçmişinden bağımsız yeni bir ulus-devlet olarak ortaya çıkar. Osmanlı'nın kozmopolit bir karakter sergileyen toplumu yerine yeni ortak değerler etrafında bir araya gelen bir ulus ve ulusal kimlik inşasına girişilir. Anderson'a göre ulus kendisine aynı zamanda hem egemenlik hem de sınırlılık içkin olacak şekilde hayal edilmiş bir siyasal topluluktur (Anderson, 2020: s.20). Ulus inşasında geçmişte yaşanan savaşlar, şanlı zaferler ve inançlar devlet tarafından kullanılır (Hobsbawm, 1995: s.118-119). Âbideler, mabetler, müze ve arşivler, yıldönümleri, bayramlar, marşlar, armalar gibi hafıza mekânlarıyla bireyler arasında bir aidiyet ve bütünlük hissi oluşturulur (Eskin, 2023: s.45). Burada dile önemli görevler düşer. Ulusal bir dilin inşası ulusu ortaya çıkarır. Anderson'a göre dillerin en önemli özelliği hayali cemaatler türeterek tikel dayanışma grupları inşa edebilmeleridir (Anderson, 2020: s.150). İnşa edilen yeni ulus, geçmişin istenmeyen taraflarını hafızasından silebilir. Türkiye Cumhuriyeti de imparatorluk bakiyesi olarak gördüğü unsurları hoş karşılamaz. Eski başkent İstanbul ve kozmopolit bir toplumsal yapı istenmez. Bunun yerine Türk vatani ve Türk ulusu düşüncesi öne çıkar.

Kanlı Vakalar Koleksiyonu'ndaki romanlarda polisliğe yüklenen anlam ve Ali Şevket'in düşünceleri ulus bilincini açığa çıkarır. Badik Hilmi'yi burasının Avrupa'nın kötü sivil polislerinin sürttükleri memleket olmadığını, herhangi bir münasebetsizlik yaptığı dakikada deliğe tıklacağına dair uyarır. Ona "tam bir Türk vatandaşı gibi" namusuyla oturmasını söyler. Romanlarda Türk olmayan unsurlar ya zorbalığa maruz kalır ya da suça alet olur. Yabancılar soyulabilir fakat hiç öldürülmez (Şahin, 2017: s.107). *Kızıl*

Hortlaklar'da Arap lala yalıda esir tutulan Bulgar vatandaşı Petrof'u her gün kırbaçlar, acımasızdır. Burada hem lala hem de Petrof farklı milletlerdendir. Fakat biri cani, biri masum tarafta bulunur. *Canlı İskelet*'te Badik Hilmi'nin Rum hizmetçi kılığına girip Mısır'ın ileri gelenlerinden Kallavi Paşa'nın konağını soyup kızını kaçırmaması; *Hile İçinde Hile*'de Acem Kasım İfsehanî kılığına girip Ali Şevket'i kandırmaya çalışması yabancıların zorbalığa maruz kalışına ya da suçluyu gizlemede bir araca dönüşmelerine örnektir. *Caniler Arasında* romanındaysa Badik Hilmi ile Ali Şevket Rus caniler çetesi karşısında birlikte çalışırlar. Badik Hilmi “vatana, millete, sana bir hizmet!” diyerek Ali Şevket'e İstanbul'da bir caniler çetesi olduğunu, zenginleri uyutup parçalara ayırdıklarını, ağızlarından kızgın kurşun dökerek katlettiklerini söyleyip birlikte çalışmayı teklif eder. Vatan söz konusu olunca suçlu ve polis ulus bilinciyle hareket eder ve kişiliklerini bir kenara bırakır. Burada önemli olan vatanın ve ulusun selametidir.

Romanlarda ulus bilincinin vurgulanması, buna karşın “öteki” olarak değerlendirilebilecek yabancı unsurların kötülenmesi 1920'li yıllarda hedeflenen edebiyatın karakterine uyar. Dönemde istenen edebiyat, halkın herhangi bir estetik donanım, entelektüel algı ya da birikime ihtiyaç duymadan alımlayabileceği bir edebiyattır (Eskin, 2023: s.236). Çünkü ancak o zaman edebiyat, devletin ulusçu söylemi için propaganda zemini bulur. *Kanlı Vakalar Koleksiyonu*, bu yönüyle hem döneminin edebiyat anlayışını yansıtan hem de bu edebiyata katkıda bulunan bir görünüm sergiler.

2.4. Alternatif Dünya Hayali

Popüler romanlarda kurgulanan mekânlar okuyucuyu heyecanlandıracak yerler arasından seçilir. Bu yüzden mekân olarak daha çok ıssız ve uzak yerler tercih edilir. Köşkler, gotik yapılar, mahzenler, saraylar, ıssız yerler popüler romanların başlıca mekânlarından (Gültekin, 2014: s.29). Suadiye, Büyükkada, Çamlıca, Boğaz, Erenköy⁸ gibi yerlerin yanı sıra İstanbul dışında Londra ve Paris gibi Avrupa kentleri de bu romanlara mekân olabilir. Polisiye romanlarda mekânların okurun olmadığı yerlerden seçilmesi okura güven verir. Kapalı alanlar tekinsizlik ortamını özel bir alanda sınırlayarak okurun güvenini pekiştirir. *Kanlı Vakalar Koleksiyonu*'ndaki mekân seçiminde de bu detaylara rastlanır. Romanlarda köşkler ve yalılar tercih edilir ancak bu mekânlarda yaşayanlar epey azalmış, birkaç kişiden ibaret kalmıştır. Köşkler geleneksel hayattaki işlevini yitirmiş şekilde sunulur (Dönmez, 2023: s.45). Bu yapılar Beykoz, Rumelihisarı gibi dönemin daha sakin semtlerinde bulunur. Bununla birlikte Bank Ottoman, Şişli'de bir apartman dairesi, Beyoğlu'ndaki Yeni Otel ve Taksim gibi daha merkeze yakın mekânlar da romanlarda kullanılır. Romanlarda İstanbul başlı başına suçun kol gezdiği ve suç çetelerinin pek zorlanmadan başarıya ulaştığı bir şehir olarak görülür. Bu duruma *Caniler Arasında* romanı örnek verilebilir. Romanda Rus bir çete İstanbul'a musallat olur ve zengin isimleri kaçırp öldürür.

⁸ Buralardaki köşkler ve sarayların önemli yer tutması sebebiyle popüler edebiyata “köşk edebiyatı” nitelendirmesi yakıştırılır (Sağlık, 2010: 163).

Her ne kadar bu mekânlar polisiye romanlar açısından önemli olsa da asıl önemli mekânlar yeraltında konumlanır. Yeraltı, suç çetelerine hizmet eden alternatif dünyalar sunar. *Kanlı Vakalar Koleksiyonu*'nda da yeraltı Badik Hilmi ve çetesi tarafından mekân olarak kullanılır. Polisyelerde birden fazla gizli geçit veya oda olmaması gerekir (Şahin, 2017: s.16) fakat Osmanlı-Türk polisiyesinde yeraltı ve gizli geçitler sıklıkla kullanılır. *Kanlı Vakalar Koleksiyonu* da Osmanlı polisiyesinin devamı niteliğinde olduğundan bu mekânları kullanır. Suç çetesi, kendisine alternatif bir dünya kurma ve gizlenme gibi sebeplerle yeraltını tercih eder. *Kızıl Hortlaklar*'da Badik Hilmi'nin Hayırsızada'daki mekânı tasvir edilirken buranın mükemmel döşenmiş ve özen gösterilmiş bir yeraltı odası olduğu; raflarla dolu bir kütüphane, acayip aletler, perukalar, takma sakal ve bıyıklarla dolu olduğu ifade edilir. Bir köşede ise muhtelif tuşların üstünde muhtelif yazılar olan santral masası vardır (Cem, 2020: s.22). Kurgulanan yeraltı dünyası hem yukarıdaki dünyadan ayrı, gizli bir mekân hem de o dünyada olup bitenden haberdar olabilen bir yerdir. Yeraltında alternatif bir dünya kurgulayan suç çetesinin gelişimi, serinin ilerleyen bölümlerinde öne çıkar. *Canlı İskelet*'te Badik Hilmi, Kallavi Paşa'nın köşkündeki bir odadan yeraltına açılan gizli bir geçidi kullanarak Paşa'nın kızını kaçıır. Ali Şevket bu geçidi bulup içeri girdiğinde Paşa'nın kızını mükellef bir koltukta roman okurken bulur ve kendi kendine "Yarabbi! Bunlar köstebek gibi yer altında mı yaşıyorlardı?" diye sormadan edemez (Cem, 2020: s.62). Bu geçidin henüz tek bir giriş-çıkışı vardır. Serinin son romanı *Badik Hilmi Yakalanıyor*'da ise bu tünel genişler ve her yöne açılan bir yol ağına dönüşür. Yeraltı dünyası, Badik Hilmi'nin rahat bir şekilde istediği yere ulaşmasını sağladığı gibi yapacağı soygunları da kolaylaştırır. Polis müdürünün Badik Hilmi'den "herif, adeta hükümet içinde hükümet kurmaya kalkmıştı" diye söz etmesi bu görüşleri doğrulayacak niteliktedir. Romanda Ali Şevket'in yeraltını muavini Kemal'e anlattığı sahne Badik Hilmi'nin gizli dünyasını ve yol ağını ortaya çıkarır:

"Şimdi bak bana, bilirsin ki Hilmi, teşkilatını mıntıka mıntıka ayırmıştır (...) Ve yine malumundur ki her mıntıka merkezini teşkil eden on muhtelif medhalleri vardır. (...) Arkadan, önden, yandan, yeraltından. (...) Zaten bu yolun üç de menfezi vardır. Biri Taksim hırsız mıntıkası altı, diğeri kışla arkasındaki ev, ötekisi de Kallavi'nin evidir" (Cem, 2020: s.119-120).

Olayların gerçekleştiği bir yıl boyunca Badik Hilmi ve çetesi kendilerine ait olan yeraltı dünyasını durmadan genişletir. Ali Şevket bir yerde Badik Hilmi çetesinin kazıcı makinelerinden bahseder. Bu da çetenin zamanla kendilerine ait bir mekân olarak yeraltı ulaşım ağını genişlettiğine kanıt sayılabilir. Yeraltı yollarının şehirlerdeki yollar gibi kolayca açılması, sıkça kullanımı suçlulara kolay kaçış yolu sağlar. Yazarların yeraltına ya da gizli geçitleri tercih etmesi ise romanlarda akıl dışı bir çözüme başvurulduğunu, olağanüstü bir dünya kurgulandığını gösterir. Yeraltının kullanımı kurguyu basitleştirir; suçlunun nasıl firar ettiğine dair merak unsurunu ortadan kaldırır.

2.5. Adalet

Yeraltında alternatif bir dünya kuran suç çeteleri, yerüstündeki dünyaya kendi adalet anlayışlarına göre müdahale eder. İşlenen suçların altında adaleti sağlama düşüncesi yatar. *Kanlı Vakalar Koleksiyonu*'nda Badik Hilmi ve çetesinin başlıca işlediği suç olan hırsızlık da benzer amaçlara hizmet eder. Çetenin çaldığı mallar hem yeraltı dünyasını zenginleştirmek hem de kendi adaletlerini sağlamak içindir. Çete üyeleri zorluk yaşamadan bir şekilde zenginleşmiş kişilerden çalarak toplumdaki ekonomik adaleti sağlar. Nitekim romanlarda çalınan mallar arasında Kazıklı Voyvoda'dan kalma bir hazine, Ali Şevket'in on bin lirası, Kallavi Paşa'nın birkaç milyon lirası, Suat Bey'in yüz bin lirası, mücevherleri, bir milyon değerindeki iki Aztek vazosu, on beş bin liralık aile yadigarı bir bilezik vardır. Batı'da Arsène Lupin gibi modern dönemin “soylu haydutları” dulları, yetimleri ve sömürülenleri savunurken zenginden çalıp yoksula verirler (Mandel, 1996: s.40). Benzer durum *Kanlı Vakalar Koleksiyonu*'nda da gözlenir. *Kızıl Hortlaklar*'da Murakım Bey'in Petrof'un hazinesini işkenceyle elde etmesi karşısında Badik Hilmi'nin hem Petrof'u kurtarması hem de Murakım Bey'in ölümüne sebep olması; *Sahte Hafsiye*'de Ali Şevket'e ödül olarak verilen on bin sterlinin çalıp sonradan yarısını Ali Şevket'e geri vermesi; *Canlı İskelet*'te Mısırlı bir zengin olan Kallavi Paşa'nın milyonlarını; *Hile İçinde Hile*'de Suat Bey'in yüz bin lirası, mücevherleri ve antika vazolarını; *Korkunç Hırsız*'da Pakize Hanım'ın aile yadigarı bileziğini çalması toplumdaki adaleti sağlamaya yönelik girişimlerdir. Bu malların ortak özelliği kimisinin zorla elde edilmesi kimisinin sahibine devreden yadigarlardan kimisinin ise yapılan iş karşılığı verilmiş ödülden oluşmasıdır.

Osmanlı-Türk polisiyesinde suç çeteleri, ülkedeki adaleti sağlama, halktan alınan halka geri verme görevini üstlenir. Haksız kazancın karşısında olan hırsızlar, toplumsal adaleti sağladıkları gibi değişimin olumsuzluklarını ortadan kaldırmaya çalışırlar (Şahin, 2017: s.134). *Kanlı Vakalar Koleksiyonu*'nda da benzer bir tavır sergilenir. Badik Hilmi haksız kazanç dışında masumlara yapılan haksızlığa da karşı koyar. Bu haliyle o, Mandel'in “geçiş tipi” olarak nitelendirdiği karakterlere benzer. Eski zamanın soylu haydutları ile yirminci yüzyılın kalpsiz kötü adamları arasında konumlanan bu karakterleri Mandel; “her şeye rağmen saf ve temiz bir kalpleri vardır ve üst sınıf zalimliğinin ve polis baskısının aşağı yukarı masum genç kurbanlarına birer ana baba gibi kendilerini adayarak kefaretlerini öderler (Mandel, 1996: s.26)” sözleriyle tanımlar. Badik Hilmi'nin *Kızıl Hortlaklar*'da Petrof'u işkenceden kurtarıp özgürlüğüne kavuşturması; *Caniler Arasında*'da Anadolu'dan iş bulma hayaliyle gelip canı Rus çetesinin eline düşen Aliye'yi “zavallılara olan zaafından” (Cem, 2020: s.114) dolayı sokak ortasında kalmaması için yanına alması onu Mandel'in tanımına yaklaştırır. Badik Hilmi'nin hırsızlık aracılığıyla kendi dünyasını zenginleştirirken haksız yere zenginlik elde eden kişilere karşı hırsızlığı bir araç olarak kullanması kendi adaletini sağlamasına doğurur. Yalnız hırsızlık değil aynı zamanda suçsuz yere zulme uğrayanların Badik Hilmi tarafından kurtarılması adaletin sağlanmasında etkili olur.

2.6. Hırsız ve Polis İlişkisi

Kanlı Vakalar Koleksiyonu'nda başkarakter Badik Hilmi'dir. Kısa boylu, iriyarı fakat yakışıklı, keskin ve zekâ ateşleri saçan tesirli gözlere sahip olan bu adam New York Hırsızlık Mektebi'ndendir. Fransızca bilir, kültürlüdür. Bu haliyle Badik Hilmi'nin tıpkı Fakabasmaz Zihni, Cingöz Recai ve Nâhid Sâmî gibi bir "kibar hırsız" olduğu söylenebilir. Kibar hırsızlar ülkelerinin çıkarını düşünen, yabancı dil bilen ve başarılarıyla Türkiye dışında da tanınır hale gelen karakterlerdir (Şahin, 2011: s.11). Badik Hilmi romanda suçlu gibi çizilmez ve aşağılık bir duruma düşürülmez. Türk Arsène Lupin'i olarak tanıtılan Hilmi aynı zamanda Sherlock Holmes romanları okur. Hem kılık değiştirmede hem ses ve şive taklidindeki mahareti, onu giriştiği soygunlarda başarıya ulaştırır. Bir suç çetesinin reisi olan Badik Hilmi, yeraltında kendine ait bir dünya yaratır.

Badik Hilmi'nin karşısında "hafiyeler kralı" Ali Şevket vardır. Ali Şevket, Türkiye'nin hatta dünyanın en büyük polis hafiyesi olarak tanıtılır. Yalnız Türkiye'de değil Avrupa'da da başarılı olan Ali Şevket, Londra'da bir kalpazan çetesini çokertecek kadar etkilidir. Karakterlerin böyle betimlenmesi Türk polisiyesinde Batı'nın zeki polis ve suçlularının karşısına Batıdaki örneklerinden çok daha zeki, yerli suçlu ve polisler çıkarılmasıyla alakalıdır (Şahin, 2011: s.10). Badik Hilmi'ye kıyasla devlet memuru olan Ali Şevket'in pejoratif unsurlarla çizildiği görülür. Ali Şevket daha kaba, öfkeli, çabuk sinirlenen, konuşmalarında argo kelimeleri de sıklıkla kullanan bir karakterdir. Ali Şevket'in böyle bir karakter yapısında oluşu Badik Hilmi'nin kibar, görgülü karakteriyle ön plana çıkmasını sağlar. Bu iki karakterin farklı güç odaklarını sembolize ettiği düşünülürse devlet otoritesi karşısında kibar hırsızın öne geçtiği görülür. Suç çetesi gibi devlet otoritesi karşısı yapılanmalar, topluma aykırı normları olan kişilere alternatif kabuller alanı sağlar. Bu otorite alanı kendi içinde normları ve yaptırımları olan ancak tamamen yasa dışı eyleme göre kurulmuş bir örgütlenme gösterir (Çelik, t.y.: s.102). Romanlarda Ali Şevket'in Badik Hilmi'yi her defasında elinden kaçırmaması ve hırsızın başarılı oluşu devlete güven hususunda problemleri bir durum olarak tanımlanabilir. Devletin karşısında alternatif bir dünya varlığının vurgulanması ve bu dünyanın romanlarda öne çıkarılması devlete olan itibarı zedeler. Seride Badik Hilmi ve Ali Şevket arasındaki ilişki suçlu-polis ilişkisiyle sınırlı kalmaz. Arada bir düşmanlık olduğu kadar sevme, saygı duyma ve takdir etme durumu söz konusudur. *Sahte Hafiyeye*'de Badik Hilmi, Ali Şevket'in paralarını çalmasına rağmen gönlü el vermeyerek paranın yarısını Ali Şevket'e geri gönderir. Badik Hilmi'nin bu davranışı devlete karşı acımasız bir suçlu olmadığını, devlete merhamet duygusuyla yaklaştığını gösterir. Nitekim Türk polisiyesinde devleti simgeleyen polis alternatifi olmayan bir iç güvenlik gücü olarak görülür (Çelik, t.y.: s.65) ve onlara güven duyulur.

Suç çeteleri alternatif bir güç odağı oluşturmaya çalışsa da Badik Hilmi gibi hırsız karakterler devlete ve onun temsilcisine merhametle yaklaşır. Badik Hilmi'nin *Korkunç Hırsız*'da Ali Şevket'i kendisinden çok sevdiğini, Türk hatta dünya polisi içinde ondan daha değerli ve zekisi olmadığını, onun mesleğe vâkıf çok zeki ve "kafalı" bir adam olduğunu söylemesi bu görüşü doğrular. Buna karşın Ali Şevket'in daima Badik Hilmi'yi

elinden kaçırmaması romanlarda Badik Hilmi'nin öne çıkmasına neden olur. Denilebilir ki romanlarda başkişiyi yüceltmek için bir "öteki" olarak Ali Şevket yaratılır. Türk polisiyesinde suçlular yalnız kaçmakla da kalmaz peşlerindeki polisle alay ederler (Şahin, 2017: s.102). Badik Hilmi de Ali Şevket'e saygı duymasına rağmen onunla alay etmekten çekinmez. Telaşlı anlarında ihtiyatı elinden bırakması Ali Şevket'in başarısız olmasına sebep olur. *Badik Hilmi Yakalanıyor*'da polis müdürü, Ali Şevket'e, Badik Hilmi'yi yakalayamazsa görevine son verileceğini söyler. Badik Hilmi, yakalandığı esnada Ali Şevket'e "Senin elinden kaçmam. Çünkü o zaman sen işinden olursun. Halbuki seni ne kadar sevdiğimi bilirsin" (Cem, 2020: s.125) der. Burada da düşmanlıktan çok dostluk ve merhamet ön plandadır.

Kanlı Vakalar Koleksiyonu'nun iki zıt kutbunu oluşturan Badik Hilmi ve Ali Şevket arasındaki ilişki bir yandan hırsız-polis kimlikleri üzerinden düşmanlığı diğer yandan da iki karakter arasındaki dostluğu yansıtır. Badik Hilmi'nin kibar hırsız olarak Ali Şevket karşısında örnek alınacak karakter olarak vurgulanması ve soygunlarında başarılı oluşu devleti temsil eden Ali Şevket'in ötekileştirilmesine yol açar. Ali Şevket'in geri plana itilmesiyle devlete olan güvenin zedelendiğini gösterir. Bununla birlikte Türk polisiyesinde devlete duyulan merhametin izlerini bu romanlarda bulmak mümkündür. Badik Hilmi'nin Ali Şevket'e acıması, ona zarar gelmesini istememesi bunun bir kanıtıdır.

2.7.Anlatıcı ve Anlatım Teknikleri

Kanlı Vakalar Koleksiyonu'nda tercih edilen anlatıcı üçüncü tekil şahıstır. Yazar romanlarda "aziz karilerim" diyerek araya girip olayları okura açıklar, müdahalelerde bulunur. Kullanılan dil okuyan herkes tarafından anlaşılacak seviyede sade ve yalındır. Serideki romanların dil tercihi Türk romanının gelişimiyle ilişkilendirilebilir. Batılı bir tür olan roman Türk edebiyatına Tanzimat yıllarında girer. Bu türe karşı duyulan yabancılığı gidermek isteyen Tanzimat yazarları, romandaki anlatıcı ögesini gelenekle ilişkilendirir (Dönmez, 2022: s.366). Meddahlık ve halk hikâyeciliği gibi geleneksel anlatı türleri burada devreye girer; romanda geleneksel anlatıcının sesi duyulur. Dönemin romanı aktarmacı bir karakter gösterir; okuyucu, romanın gelişimini kendi kendine takip etmek yerine yazarın yorumlarıyla muhatap olur. Yazarlar olayın akışını keser, okuyucuya seslenir, kendi düşüncelerini okura aktarır (Esen, 2012: s.103). Tanzimat yazarlarının romanı didaktik bir tür olarak kabul etmesi ve romanda eğitimi, okuyucuya öğüt vermeyi hedeflemeleri anlatıcı-yazar bütünleşmesine yol açar (Dönmez, 2022: 366-367). Popüler bir edebiyat türü olan polisiye romanda da olay örgüsü anlatanın söylemine bağlıdır. Türk polisiyesinde anlatıcı, halk hikâyesi anlatır gibi okura seslenir. Okur, anlatıcı karşısında dinleyen konumundadır (Şahin, 2017: s.113). Popüler romanların dili okuyucuların sade, basit ve anlaşılır metinler tercih etmelerinden dolayı buna uygun olarak kurgulanır (Gürbüz & Akın, 2020: s.5). Bu tür eserlerde büyük biçimsel değişiklikler görülmez. Anlatıcı olarak birinci ya da üçüncü şahıs anlatıcı tercih edilir. Bu anlatıcı varlığını açıkça belli ederek hangi karakterin tarafını tuttuğunu sezdirir; roman kişilerine ait her şeyi bilir ve iyileri en iyi, kötülerini de en kötü olarak sunar. Böylece okurların duygu ve heyecanlarını kıskırtmayı hedefler (Sağlık, 2010: s.159).

Popüler romanların farklı anlatım tekniklerine olan rağbetine *Kanlı Vakalar Koleksiyonu*'nda da rastlanır. Popüler romanlarda “diyalog”, “mektup”, “hatıra”, “gazete haberi”, “radyo haberi”, “dergi yazısı”, “telgraf metni” gibi anlatım tekniklerine başvurulur. Bu anlatım teknikleri romandaki olayda yer alan bir düğümün çözülmesine yardımcı olur (Sağlık, 2010: s.170). *Kanlı Vakalar Koleksiyonu*'nun ilk romanı *Kızıl Hortlaklar*'da Ali Şevket, Badik Hilmi'nin yaptıkları gazete manşetinden öğrenir. *Sahte Hafiyeye*'de Badik Hilmi tevkifhaneden kurtulmak için dışarıda bekleyen Ethem'e küçük bir mektup yazar. Bu mektup onun kaçış planını başlatır. *Caniler Arasında*'da ise Badik Hilmi, Ali Şevket'e “dostane bir not bırakarak” yakalanmamak için kaçır. Bu tür metinler romanda anlatıcılığı değiştirir, inandırıcılığı artırır, olaylar arasındaki bağlantıları sağlamlaştırır ve çoğu zaman tesadüfü mantıklı hâle getirir. *Kanlı Vakalar Koleksiyonu*'nda Badik Hilmi'nin aklından geçen planlar ve eylemlerinin ardındaki amaçlar kendi adamlarına yazdığı notlar ve kısa mektuplarla açığa çıkar. Seride en çok kullanan anlatım tekniği diyalogdur. Yaygın olarak kullanılan diyalog, anlatıcının aradan çekilmesine ve karakterlerin kendilerini ifade etmesine olanak tanır. Romanlarda Badik Hilmi ve Ali Şevket gerek telefonda gerek olay yerinde karşı karşıya geldiklerinden diyaloglara çok sık başvurulur. *Kanlı Vakalar Koleksiyonu*'nda argoya ve şive taklidine de geniş yer verilir. Romanlarda “anaforamak”, “tırışı ilerletmek”, “tırışa lüzum olmaması”, “sucuğa çevrilmek”, “fertiği çekmek” gibi halk dilinde yer bulan deyişlere yer verildiği gibi Rum, Acem, Arap şive taklitleri de kendilerine yer bulur. Bu romanlarda argo kullanımı daha çok polis komiseri Ali Şevket tarafından tercih edilir. Bu da karakterin Badik Hilmi karşısında ötekileşmesine yol açar. Hilmi'nin kimliği bu yolla pekiştirilir. Badik Hilmi, bir “kibar hırsız” olarak çizildiğinden konuşmasındaki inceliği bozmak istemez. Kimi zaman Ali Şevket'i de doğru konuşması yönünde uyandır.

Romanın Türk edebiyatına girişinden itibaren türe yabancığın ortadan kaldırılması, okuru eğitmek ve öğüt vermek gibi amaçlarla geleneksel anlatıcının eserlerde kullanıldığı; bu anlatım tarzının polisiye romanlarda da devam ettiği görülür. Yazarın okura seslenmesi, olayları açıklaması, kullandığı dilin sade ve anlaşılır oluşu popüler romanların bir özelliği olduğu gibi gelenekten gelen bir alışkanlığı da ifade eder. *Kanlı Vakalar Koleksiyonu* anlatıcı itibarıyla bu özelliklere örnek oluşturur. Romanda kullanılan mektup, not, diyalog gibi anlatım teknikleri ise yazar-anlatıcının dışına çıkılmasına, olaylar arasındaki bağın kurulmasına yardımcı olur.

Sonuç

Popüler bir yazar olan Cemil Cahit Cem tarafından 1928 yılında kaleme alınan *Kanlı Vakalar Koleksiyonu* adlı polisiye roman serisi genel olarak Osmanlı-Türk polisiyesine özgü nitelikler taşır. Bu haliyle romanlar Osmanlı polisiyesinin Cumhuriyet dönemindeki bir devamı gibi değerlendirilebilir. Romanlarda kılık değiştirmeye, olağanüstüklere, tesadüflere, hipnotizma ve manyetizma gibi yöntemlere sıkça başvurulur. Bu nitelikler arasında kılık değiştirmenin önemli bir yeri vardır. Suçlunun gizlenmesine olanak tanıyan kılık değiştirme suçun çözüme kavuşmasında da anahtar vazifesi görür. Suçluyu ya da

araştırımı kolay yoldan sonuca ulaştırır. Bununla birlikte kılık değiştirmenin sıkça tekrarlanması romanların inandırıcılığına zarar verir.

Kanlı Vakalar Koleksiyonu, kimi nitelikleriyle Osmanlı-Türk polisiyesine bağlanırken aynı zamanda Batı polisiyesinden ayrılır. Romanlarda akıl ve analitik zekânın yerine duygu ve sezgiler öne çıkar. Oysa Batı’da akıl ve analitik zekâ öncelenir. Aydınlanma düşüncesinin kiliseye ve din kurumlarına olan güveni sarsması, ortaya çıkan yeni insanın akli en yüce ve tek doğru değer olarak kabul etmesi Batı polisiyesine de yansır. Osmanlı-Türk polisiyesi ise türün ortaya çıkışındaki temel amaçlara zıt bir süreçte gelişir ve Batı’nın tam tersi bir yolda ilerler. Nitekim akıl tek doğru olarak görülüp yüceltilmez; diğer değerlerle birlikte kıymet kazanır. Batı’da akıl çevresinde gelişen teknoloji, Osmanlı-Türk polisiyesinde olağanüstülük yaratmada bir araca dönüşür.

Kanlı Vakalar Koleksiyonu popüler edebiyat açısından incelendiğinde bu edebiyata uygun pek çok özelliği bünyesinde barındırdığı görülebilir. Okuyucunun dikkatini çeken adı, içerik hakkında birtakım bilgiler veren kapak tasarımı, küçük hacimli romanlardan oluşan bir seri olarak yayımlanması dış özellikler açısından popüler edebiyata yaklaşmasını sağlar. İçeriksel açıdan bakıldığında da seride popüler edebiyata uygun nitelikler bulunabilir. *Kanlı Vakalar Koleksiyonu*’nda yeni devlet idaresinin inşa etmek istediği ulus bilinci hakkında ipuçları verilir. Türkiye Cumhuriyeti, Osmanlı’nın kozmopolit toplumu yerine ortak değerler etrafında bir araya gelen yeni bir ulus ve ulusal kimlik inşası hedefler. *Kanlı Vakalar Koleksiyonu*’nda Türk olmayan unsurların zorbalığa maruz kalışı ve onlara karşı duyulan güvensizlik ulus inşası hedefiyle açıklanabilir. Arap, Acem, Rus hangi milletten olursa olsun bu insanlar haksız kazanç elde eden, zalim ve cani kişiler olarak karakterize edilir. Seride suç çetesinin kendilerine yaşadıkları toplum ve düzen haricinde alternatif bir dünya kurmaları da dikkati çeker. Yeryüzündeki bu dünyada Badik Hilmi rahat bir şekilde istediği yere ulaşarak soygunlarını gerçekleştirir. Suç çetesi, kurdukları dünyada yaşarken yerüstündeki dünyaya da kendi adalet anlayışlarına göre müdahalelerde bulunur. Badik Hilmi hem hırsızlıktaki ustalığıyla kendi dünyasını zenginleştirir hem de bu eylemi haksız kazanç elde eden kişilere karşı gerçekleştirerek kendi adaletini sağlar. Her ne kadar suçlu olsa da zulme uğrayanları kurtarmayı ihmal etmeyerek adaletin tesis edilmesine katkıda bulunur. Bu yönüyle Badik Hilmi, Fakabasmaz Zihni, Cingöz Recai gibi “kibar hırsız” grubuna dahil olur. Badik Hilmi’nin amansız düşmanı olan polis komiseri Ali Şevket ise Badik Hilmi’ye kıyasla daha kaba, öfkeli, hırslı, çabuk sinirlenen, konuşmalarında argoya başvuran birisi olarak kurgulanır. Bir polis komiserinin böyle niteliklerle kurgulanması, Badik Hilmi’nin ön plana çıkmasını sağlar. Devlet otoritesini temsil eden polis komiserinin karşısında hırsızın öne çıkarılması devlete duyulan güven noktasında problemleri bir durum olarak tanımlanabilir. Bununla birlikte Türk polisiyesinde suç çeteleri alternatif bir güç odağı oluşturmaya çalışsalar da devlete ve onun temsilcisine merhametle yaklaşırlar. Badik Hilmi de devlete karşı pek acımasız değildir. Devletin temsilcisi olan polis komiseri Ali Şevket’e merhamet duygusuyla yaklaşır.

*Kanlı Vakalar Koleksiyonu'*na teknik açıdan bakılırsa, romanlarda üçüncü tekil anlatıcının tercih edildiği söylenebilir. Sade ve anlaşılır bir dilin kullanıldığı bu romanlarda anlatıcı kimi zaman araya girerek okuyucuya seslenir. Bu tip özelliklere dayanarak serinin hem geleneksel anlatıcıyı sürdürdüğü hem de popüler roman özellikleri gösterdiği söylenebilir. Nitekim popüler romanlarda kullanılan mektup, gazete haberi gibi anlatım teknikleri de bu romanlarda kullanılır. Popüler bir tür olan polisîyenin sınırları içerisinde değerlendirilebilen *Kanlı Vakalar Koleksiyonu*, Osmanlı-Türk polisîyesinin akıl yerine sezgiyi, ipucu yerine tesadüfö öne çıkararak, kılık değiştirmeye ve olağanüstölüklere yer veren nitelikleriyle olduğu kadar ulus bilincini yansıtır, mekâna ve topluma bu perspektiften bakma, alternatif bir adalet arayışı içinde olma gibi nitelikleriyle Türk polisîyesinin seyrinde örnek teşkil eder.

Kaynaklar | References

- Algül, A. (2019). “Popüler Kültür ve Popüler Edebiyat”, *European Journal of Educational and Social Sciences*, S. 4 (2), ss. 142-153.
- Anderson, B. (2020). *Hayali Cemaatler Milliyetçiliğin Kökenleri ve Yayılması*. Metis Yayınları.
- Bayraktar, E. (1998). *1884-1918 Yılları Arasında Türk Edebiyatında Polisiye Roman*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Cem, C. C. (2020). *Kanlı Vakalar Koleksiyonu*. Ötüken Neşriyat.
- Cebeci, O. (2020). *Edebi Zevk Yargısı: Yüksek ve Popüler Edebiyat & “Kitsch”*, İthaki Yayınları.
- Cengiz, E. (2010). “Popüler Kültür ve Sanat”, *Folklor/Edebiyat*, S. 64, ss. 7-14.
- Çelik, E. (t.y.). *Polisiye Roman ve Toplum*. [Basılmamış Kitap].
- Doğan, Ş. (1995). “Bir Araştırma Problemi Olarak ‘Kitle Yazını’”, *Türk Dili*, S. 525, ss. 1015-1023.
- Dönmez, E. (2022). *Arzu ve Tereddüt 19. Yüzyıl Türk Romanında Muhafazakârlık*. Ötüken Neşriyat.
- Dönmez, E. (2023). *İlhami Safa'nın Romanlarında Popüler Açmazlar*. Sonçağ Akademi.
- Esen, N. (2012). *Modern Türk Edebiyatı Üzerine Okumalar*. İletişim Yayınları.
- Eskin, Ş. (2023). *İnkılâp Edebiyatı*. Dergâh Yayınları.
- Fiske, J. (2021). *Popüler Kültürü Anlamak*. Pharmakon Yayınları.
- Gültekin, M. (2014). “Bir Popüler Romancı Olarak Ahmed Vâlâ Nureddin”, [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi], Kocaeli Üniversitesi.
- Gürbüz, H. & Akın, H. (2020). “Popüler Roman / Estetik Roman Kavramları ve Aşk Romanı”, *Türkiyat Mecmuası*, S. 30, ss. 1-23.
- Hobsbawm, E. J. (1995). *1780'den Günümüze Milletler ve Milliyetçilik: “Program, Mit, Gerçeklik”*. (Çev. O. Akınhay). Ayrıntı Yayınları.
- Koçu, R. E. (1958). “Abdülhamid II”, *İstanbul Ansiklopedisi*. Tan Matbaası, C. 1, ss. 94-108.
- Mandel, E. (2021). *Hoş Cinayet, Polisiye Romanın Toplumsal Tarihi* (çev. N. Saraçoğlu-Bülent Tanatar). Metis Yayıncılık.
- Moran, B. (1994). *Türk Romanına Eleştirel Bir Bakış 3*. İletişim Yayınları.
- Önal, S. (2022). “Tanzimat Tiyatrosunda Kılık Değiştirme Motifi”. *Sanat ve İkonografi Dergisi*, S. 2, ss. 1-9.
- Sağlık, Ş. (2010). *Popüler Roman-Estetik Roman*. Akçağ Yayınları.
- Şahin, S. (2011). *Kültürel Sermaye Kibar Hırsız ve Şehir*. Bağlam Yayınları.
- Şahin, S. (2017). *Cinai Meseleler Osmanlı-Türk Polisiye Edebiyatında Biçim ve İdeoloji (1884-1928)*. İletişim Yayınları.

- Uğur, V. (2011). "1980 Sonrası Türkiye'de Popüler Roman", Prof. Dr. Mine Mengi Adına Türkoloji Sempozyumu Bildirileri, Çukurova Üniversitesi.
- Uğur, V. (2021). *Vampirin Öpücüğü, Aşığın Kanı Türkiye'de 1980 Sonrası Popüler Roman*. Koç Üniversitesi Yayınları.
- Üyepazarcı, E. (2008). *Korkmayınız Mister Sherlock Holmes! Türkiye'de Polisiye Romanın 125 Yıllık Öyküsü (1881-2006)*. Oğlak Yayınları.